

УДК 801.82:821.133.1-3]159.923.2:008
DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2025.7.16>

ОБРАЗ «ІНШОГО» У РОМАНІ М.-Ф.КЛЕР «НЕ-ЙМОВІРНА ПОДОРОЖ»

Юлія Ігнатович

*магістрантка кафедри французької філології,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
yuliia.ihnatovych.24@pnu.edu.ua*

Наталія Яцків

*кандидат філологічних наук, професор,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID ID 0000-0002-2895-4370
nataliia.yatskiv@pnu.edu.ua*

Ключові слова: образ
«іншого», імагологія,
міжкультурний діалог,
М.-Ф. Клер, Не-ймовірна
подорож, культурна
ідентичність.

У статті досліджено художню репрезентацію образу «іншого» в романі М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож» крізь призму імагологічного підходу. Акцент зроблено на багатофункціональності цього образу, який одночасно виконує роль сюжетного рушія, психологічного каталізатора та інструмента культурної рефлексії. «Інший» у романі постає через систему фізичних, культурних, мовних і поведінкових відмінностей, що створюють атмосферу відчуження, екзотизації та культурного шоку. Водночас ці риси не обмежуються простим протиставленням, а слугують основою для критичного осмислення стереотипів, переосмислення соціальних норм і відкриття нових форм взаємодії. Крім того, образ «іншого» постає як багатовимірний і динамічний феномен, що визначає сюжет та психологічну еволюцію персонажів: через зустрічі з «чужими» герої проходять процес самопізнання, розширюють межі власного сприйняття та вчаться критично оцінювати стереотипи та упередження, властиві їхньому суспільству. Автор показує, що незнайоме не є загрозливим, а навпаки, стимулює емпатію та культурне збагачення, формуючи глибоке розуміння взаємозалежності спільнот. При цьому «інший» виступає як соціальний конструкт, що відображає культурні, мовні та поведінкові відмінності, створюючи контраст із «своїм» і допомагаючи героям усвідомити власну ідентичність через порівняння. Цей образ змінюється залежно від досвіду та спостережень персонажів і стає інструментом критики соціальних стереотипів і ієрархій, відкриваючи шлях до міжкультурного діалогу, гармонії та більш гнучкого сприйняття світу. Особлива увага приділяється тому, як образ «іншого» сприяє процесу самопізнання головного героя, відкриваючи для нього нові виміри ідентичності та формуючи здатність до емпатії. Взаємодія з «іншими» персонажами не лише демонструє культурні бар'єри, а й поступово їх подолання, що трансформує внутрішній світ героя та сприяє гуманізації образу чужого. У цьому контексті роман М.-Ф. Клер розглядається як літературна платформа для вивчення соціокультурних механізмів формування ідентичності та переосмислення уявлень про «чужого».

THE IMAGE OF THE “OTHER” IN M.-F. CLERC’S NOVEL “UN-POSSIBLE VOYAGE”

Yuliia Ihnatovych

*Master’s student of the French Philology Department
Vasyl Stefanyk Carpathian National University*

Nataliia Yatskiv

*Candidate of Philological Sciences, Professor,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University*

Keywords: *image of the “other”, imagology, M.-F. Clerc, Un-possible voyage, cultural identity.*

The article examines the artistic representation of the image of the “other” in M.-F. Clerc’s novel “Un-possible voyage” through the prism of an imagological approach. The emphasis is on the multifunctionality of this image, which simultaneously serves as a plot driver, a psychological catalyst, and a tool for cultural reflection. The “other” in the novel appears through a system of physical, cultural, linguistic, and behavioral differences that create an atmosphere of alienation, exoticization, and cultural shock. At the same time, these features are not limited to simple opposition, but serve as the basis for a critical understanding of stereotypes, a rethinking of social norms, and the discovery of new forms of interaction. In addition, the image of the “other” appears as a multidimensional and dynamic phenomenon that determines the psychological evolution of the characters: through meetings with “alien” heroes, the process of self-knowledge of the plot takes place, they expand the boundaries of their own perception and begin to critically evaluate the stereotypes and prejudices inherent in their society. The author shows that the unfamiliar is not threatening, but on the contrary, stimulates empathy and cultural enrichment, forming a deep understanding of the interdependence of communities. At the same time, the “other” appearance acts as a social construct that demonstrates cultural, linguistic and behavioral differences, creating a contrast with “their own” and helping the heroes realize their own identity through comparison. This image changes depending on the experience and observations of the characters and becomes a tool for criticizing social stereotypes and hierarchies, opening the way to intercultural dialogue, harmony and a greater perception of the world. Particular attention is paid to how the image of the “other” contributes to the process of self-knowledge of the protagonist, opening up new dimensions of identity for him and forming the ability to empathize. Interaction with “other” characters not only demonstrates cultural barriers, but also their gradual overcoming, which transforms the hero’s inner world and contributes to the humanization of the image of the stranger. In this context, the novel by M.-F. Clerc is considered as a literary platform for studying sociocultural mechanisms of identity formation and rethinking ideas about the “stranger”.

Вступ. Міграційні процеси, зіткнення культур і ментальностей породжують стійке зацікавлення до пізнання себе крізь призму «іншого», усвідомлення себе як «іншого» у соціокультурній площині, зумовленій різними факторами взаємодії. Проблема вивчення образу «іншого» зумовлена тим, що він є важливим концептом у сучасній імагології та літературознавстві загалом. Через нього відображаються культурні, національні, соціальні та психологічні уявлення, які формують у свідомості людей образ чужої культури чи

спільноти. Образ «іншого» не лише віддзеркалює реальні особливості, а й створює стереотипи, які впливають на сприйняття, породжують конфлікти й водночас відкривають простір для міжкультурного діалогу.

Матеріал та методи дослідження. У романі М.-Ф. Клерк «Не-ймовірна подорож» образ «іншого» постає як складна багаторівнева структура. Він виявляється у мовних бар’єрах, культурних непорозуміннях, втраті звичних координат і внутрішній дезорієнтації героїв. «Інший»

тут виконує роль дзеркала, у якому персонажі бачать не лише чужу культуру, а й власні слабкості, страхи та кризу ідентичності. Тому розкриття імагологічних аспектів цього роману дає можливість зрозуміти, як ці образи працюють на рівні тексту та як вони відображають відносини між культурами.

Особливість зображення «іншого» у творі полягає в тому, що він не зводиться до однозначного протиставлення «свого» і «чужого». Навпаки, авторка показує його як динамічний конструкт: чужість поєднується з близькістю, відчуження – із зацікавленням, конфлікт – із прагненням зрозуміти. У результаті образ «іншого» стає механізмом розкриття екзистенційних проблем особистості – відчуття «розщеплення себе», нестійкості ідентичності та постійного пошуку власного місця у світі.

У романі «Не-ймовірна подорож» образ «іншого» функціонує як ключ до розуміння культурних і психологічних процесів сучасності. За допомогою постколоніальних підходів, зокрема культурологічного та психологічного методів спробуємо проаналізувати постколоніальні та транскультурні проблеми, які відображають кризу ідентичності в умовах глобалізованого світу та демонструють, як літературний текст може трансформувати уявлення про чужість і водночас відкривати нові горизонти для взаєморозуміння між культурами.

Результати та обговорення. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що образ «іншого» є однією з основних проблем імагології, яка активно розробляється в українському та європейському науковому дискурсі. У працях сучасних дослідників (Наливайко, 2006; Юдкін-Ріпун, 2009) імагологія постає як міждисциплінарна галузь, що поєднує літературознавство, культурологію та філософію, вивчаючи репрезентації інакшості та механізми формування колективних уявлень. Філософський аспект цієї проблематики окреслено у працях О. Кульчицького (Кульчицький, 1995), де увага акцентується на діалектиці «свого» й «чужого» та їхньому значенні у формуванні ідентичності. З. Алієва (Алієва, 2012: 2) докладно аналізує опозицію «Я/Інший», підкреслюючи її архетипні та ментальні параметри, тоді як Ю. Бондаренко (Бондаренко, 2015) і О. Дубініна (Дубініна, 2013) демонструють, як ця опозиція виявляється у шкільній літературній практиці та в ширшому процесі культурного самопізнання. Важливими є також праці С. Котової (Котова, 2015) та І. Комінярського (Комінярський, 2011), що дозволяють відрізнити нейтральний образ «чужого» від образу «ворога», а також простежують, як у літературі інакшість може перетворюватися на чинник конфлікту чи діалогу.

Щодо роману М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож», то він вперше постає предметом дослідження, хоч принагідно зосереджуються переважно на загальних темах подорожі, пошуку ідентичності та культурного шоку, не розкриваючи повною мірою його імагологічного потенціалу. Однак творчість М.-Ф. Клер, зокрема її попередній роман «П'ять майорців для мого незнайомця», який можна вважати передісторією роману «Не-ймовірна подорож», уже привернув увагу дослідників. Інтерпретація образу Дому у романі послужила основою для відновлення історичної пам'яті (Яцків, 2021), пошуки ідентичності головних героїв досліджено крізь призму самопізнання та прагнення пізнати своє коріння (Яцків, 2022; Мінцис, 2024). Відтак бракує спеціальних академічних досліджень, що простежували б динаміку авто- та гетерообразів, механізми екзотизації «іншого», а також функцію культурних бар'єрів у структурі тексту.

Мета статті – проаналізувати специфіку формування та функціонування образу «іншого» у романі М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож».

Результати та обговорення. В останні десятиліття імагологія утвердилася як один із провідних та перспективних напрямів сучасного літературознавства. Її предметом є дослідження способів, за допомогою яких у художніх творах формуються, закріплюються або ж піддаються переосмисленню національні й культурні уявлення. Імагологічний аналіз дозволяє розкрити складний механізм взаємозв'язку між літературою та колективними ідентичностями, що відображає не лише художню традицію, а й ширший соціокультурний контекст. В умовах зростаючої глобалізованості світу вивчення того, як у літературі зображуються різні культури, набуває значення не лише для розвитку літературознавчої науки, а й для поглиблення міжкультурного порозуміння та діалогу (Дубініна, 2013: 29).

Також імагологія як науковий напрям зосереджується на дослідженні образів «іншого» у літературних творах та соціальних наративах. Вона постала у відповідь на потребу осмислення того, яким чином культури формують уявлення про «чужі» та «інші» спільноти і як ці уявлення впливають на міжкультурні взаємини. Центральним поняттям імагології є образ «іншого», що уособлює представника іншої культури, нації, релігії чи раси й виступає ключовим елементом для аналізу стереотипів, соціокультурних бар'єрів та ідеологічних конструкцій. Водночас цей образ не є сталим чи однозначним – він формується у конкретному історичному й культурному контексті та трансформується відповідно до суспільних і політичних процесів (Алієва, 2013: 5).

Ідея образу «іншого» є складною та багатогранною, оскільки він завжди виступає проєкцією поглядів, ідеологій, цінностей та стереотипів автора, суспільства або держави. Через них формується уявлення про інші культури, народи та соціальні групи, які у літературних творах часто постають як екзотичні, відмінні, іноді загрозливі, а іноді ідеалізовані. Образ «іншого» відображає не лише сприйняття зовнішнього світу, а й внутрішні цінності та переконання того, хто його створює (Бондаренко, 2015: 17).

Важливим аспектом є взаємодія образу «іншого» з образом самого себе – автообразом, що формується у процесі культурної та національної самоідентифікації. Така взаємодія дозволяє окреслити межі власної культури, виявити соціальні та політичні стереотипи, а також зрозуміти, як історичні, культурні та художні фактори впливають на сприйняття інших.

Гетерообраз, на відміну від автообразу, стосується зображення або сприйняття «іншого» – культури, нації чи етнічної групи, яка відрізняється від власної. Цей образ формується через спостереження, уявлення, художні інтерпретації або стереотипи, які можуть мати як позитивний, так і негативний характер. Гетерообрази відображають історичні, політичні та культурні упередження, що визначають, як одна культура сприймає іншу, і слугують маркером цінностей та ідеологій суспільства, яке їх створює (Комінярський, 2011: 41).

Варто зазначити, що гетерообрази зазвичай виникають у процесі міжкультурного зіткнення, колоніальних практик, імперських амбіцій або глобалізаційних процесів, коли одна культура вимушено контактує з іншими. У літературі та мистецтві гетерообраз часто використовується для створення контрасту з власною культурою та для визначення того, що вважається «чужим», «незнайомим» або «непізнаним». Наприклад, у період колоніалізму європейські письменники створювали гетерообрази народів колонізованих країн, часто подаючи їх у стереотипному, зневажливому ключі, підкреслюючи «дикість», відмінність та нібито нижчий цивілізаційний рівень порівняно з Європою. У сучасному контексті такі образи продовжують формуватися через медіа, кіно та глобальну популярну культуру, іноді підсилюючи упередження, а іноді сприяючи кращому розумінню культурного різноманіття.

Загалом образ «іншого» є надзвичайно важливим і багатозначним поняттям у галузі імагології, оскільки він дозволяє глибше зрозуміти, як культура створює, інтерпретує та взаємодіє з уявленнями про тих, хто є «чужим» або відмінним від основної групи. Вивчення цього концепту допомагає виявляти механізми, за

допомогою яких народи та культури визначають власну ідентичність через порівняння та контраст із іншими культурами, релігіями, етнічними або соціальними групами. Погляд на «іншого» завжди обумовлений конкретним історичним, соціальним і культурним контекстом, що формує певні стереотипи, упередження, міфи та художні образи (Котова, 2015: 22). Образ «іншого» відображає як колективні, так і індивідуальні уявлення про те, що є «чужим», а що – «своїм», і слугує важливим інструментом аналізу міжкультурної взаємодії.

У рамках імагології «інший» тісно пов'язаний із поняттями національної, етнічної та культурної ідентичності. Він може проявлятися як у фізичних відмінностях (риси обличчя, одяг, зовнішній вигляд), так і в більш абстрактних аспектах – моральних цінностях, поведінкових нормах, мовних особливостях або світоглядних установках. Сприйняття «іншого» часто формується через призму відносин влади, колоніалізму, імперіалізму або глобалізаційних процесів, коли одна культура домінує над іншою або намагається її асимілювати. Образ «іншого» може набувати негативного забарвлення як ворожий, небезпечний, незрозумілий суб'єкт, або залишатися нейтральним, спонукаючи до пізнання, діалогу і переосмислення культурних відмінностей.

Варто наголосити на тому, що особливістю образу «іншого» є його динамічний характер: він постійно змінюється в процесі міжкультурної взаємодії та історичного розвитку. У літературі цей образ часто проявляється через національні стереотипи та культурні кліше, що можуть бути нав'язані як самими авторами, так і механізмами сприйняття читачів, які шукають підтвердження власних очікувань або упереджень. О. Кульчицький зазначив, що образ «іншого» може виступати інструментом критичного осмислення цих стереотипів, дозволяючи підривати усталені уявлення, створювати простір для переосмислення культурних меж та формувати більш гнучке, реалістичне уявлення про інші спільноти та їхню ідентичність (Кульчицький, 1995: 81).

Наприклад, у колоніальний період концепт «іншого» часто використовувався для виправдання політики панування та експансії над іншими народами. Колонізатори створювали образи аборигенів як «дикунів», «варварів» або «недорозвинених» спільнот, яких нібито потрібно «цивілізувати» або «освітити». Така інтерпретація «іншого» обґрунтовувала соціальні та політичні ієрархії, а також легітимізувала економічну експлуатацію та культурну асиміляцію. Проте з розвитком постколоніальної теорії цей образ почав набувати нових рис: «інший»

перестав бути лише об'єктом протиставлення і став можливістю для співпереживання, взаєморозуміння та діалогу між культурами. Літературні твори, що описують досвід «іншого», сьогодні виступають платформами для осмислення культурних відмінностей і соціальної напруги, дозволяючи вивчати, як ці відмінності можна подолати або переосмислити.

Ще одним важливим аспектом є динамічність образу «іншого», його залежність від соціокультурного контексту та історичних умов. Те, що вважалося «іншим» у середньовіччі або в епоху Ренесансу, сьогодні може сприйматися як нормальне або навіть звичне. Наприклад, раніше європейські суспільства сприймали арабський світ як «інший», акцентуючи увагу на релігійних, наукових та культурних відмінностях (Наливайко, 2006: 96). Сьогодні багато з тих уявлень трансформувалися, а елементи колись «чужої» культури інтегрувалися у світову культурну спадщину, демонструючи, як історичні зміни та глобалізація впливають на сприйняття «іншого».

Загалом, образ «іншого» є багатозначним і багатограним феноменом, оскільки він містить не лише зовнішні фізичні або культурні відмінності, а й складні соціально-психологічні процеси, що формують взаємини між культурами та спільнотами. Він дозволяє літературі не тільки відображати реальність, а й критично осмислювати її, ставлячи під сумнів усталені стереотипи, соціальні норми та культурні бар'єри.

Будь-які людські спільноти завжди вступають у взаємодію з іншими, які одночасно можуть сприйматися як загроза та як джерело нового знання і досвіду. Тому тема «іншого» або «чужого» залишається актуальною та постійно досліджується у різних гуманітарних науках, таких як філософія, психологія, соціологія, антропологія, культурологія та літературознавство. Кожна з цих дисциплін формує власну методологію для визначення, вивчення та інтерпретації поняття «іншого», враховуючи специфіку своїх об'єктів та підходів до аналізу. Важливо зазначити, що сприйняття «іншого» завжди контекстуалізоване: воно залежить від історичних, соціальних та політичних умов, а також від культурних норм та цінностей спільноти, яка його формує (Алієва, 2012: 57).

Соціологічний підхід в імагології дозволяє розглядати образи «іншого» як соціальні конструкції, які виконують важливу функцію у формуванні колективної ідентичності та соціальних уявлень. З цієї перспективи «інший» не є лише художнім або культурним феноменом, а виступає як елемент ширшого соціального процесу, в якому групи людей визначають себе через

порівняння та відмінності з іншими групами. Цей підхід акцентує увагу на соціальних, політичних та економічних структурах, що формують сприйняття «іншого», а також на тому, як такі образи можуть бути використані для підтримки чи зміни статусу певних спільнот.

Зокрема, у літературі та масовій культурі образ «іншого» часто застосовується для відображення соціальних ієрархій та влади. Наприклад, стосунки між колонізаторами та колонізованими у творах колоніальної та постколоніальної літератури демонструють, як «інший» може слугувати не лише для створення контрасту, а й для легітимації соціальних норм, стереотипів та політичного домінування. Водночас соціологічний аналіз дозволяє побачити, як ці образи можуть трансформуватися у процесі історичних змін, впливу глобалізаційних процесів та міжкультурного діалогу, стаючи інструментом критичного переосмислення соціальних стосунків і взаємодії між різними групами (Юдкін-Ріпун, 2009: 43).

Загалом, у романі М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож» образ «іншого» постає як основний елемент, що формує сюжетну динаміку та впливає на психологію головного героя. «Інший» у творі представлений через фізичні, культурні, мовні та поведінкові особливості, що відрізняють його від героя та його звичного оточення. Автор ретельно підкреслює ті риси, які роблять персонажів «чужими» у світі героя, створюючи атмосферу дистанції, незвичності та певної екзотики: *«Більшість із них не вміла писати французькою, і у моєї родині, якщо хтось вимовляв слово Україна, всі починали ридати»* (Клер, 2023: 73–74). Завдяки цьому читач отримує можливість відчувати культурний шок і пережити процес адаптації героя до нового середовища, де взаємодія з «іншими» відбувається без готових стереотипів і застарілих уявлень. Такий прийом дозволяє глибше осмислити, як контакти з «чужими» формують внутрішній світ персонажа та його здатність до емпатії.

Образ «іншого» у романі виконує також функцію самопізнання. Через взаємодію з персонажами, що мають відмінні культурні, моральні та соціальні норми, герой починає усвідомлювати власні межі сприйняття та відкривати приховані аспекти своєї особистості: *«Ти маєш піклуватися про свою родину. Не ховайся від своїх!..»* (Клер, 2023: 191). Цей процес підкреслює складність та багатовимірність людської ідентичності, а також її тісний зв'язок із соціокультурним контекстом. Крім того, взаємодія з «іншими» дозволяє критикувати упередження та стереотипи, властиві суспільству: *«Вони розмовляють суржиком, цим жахливим народним варіантом мішанки*

української та російської, який перекинуло і синтаксис, і граматику. Ось результат трьох сторіч російської колонізації» (Клер, 2023: 201).

У романі образ «іншого» часто пов'язаний із культурними, мовними та соціальними бар'єрами. Наприклад, герої зустрічають мешканців незнайомих місць, чия поведінка, традиції та звичаї здаються їм дивними або непередбачуваними. Це відображає соціологічний аспект імагології, де «інший» виступає соціальним конструктом, що формує групові ідентичності та норми взаємодії: *«Це два досить характерні аспекти сьогоденної України: з одного боку Україна освічених людей, які засвоїли наші коди; з іншого боку українська глибинка, на яку центральна влада не звертає уваги, яка виживає, як може...»* (Клер, 2023: 202). Через подібні зіткнення М.-Ф. Клер показує, що образ іншого не є статичним – він змінюється залежно від досвіду та відкритості героїв до нових знань.

Літературознавчий аналіз роману також показує, що «інший» може виконувати функцію дзеркала для самопізнання. Персонажі, взаємодіючи з іншими, часто переосмислюють власні цінності, страхи та переконання. *«Видиш власної ідентичності не відбувається просто так, без переживань. Та чи можу я те минуле, яке створило мене, випробувати теперішнім?»* (Клер, 2023: 168), говорить один із героїв, підкреслюючи діалектичну природу зустрічі із чужим: через розуміння іншого формується розуміння себе. Крім того, автор часто акцентує на внутрішньому конфлікті героїв, коли зовнішнє знайомство з «іншим» суперечить усталеним стереотипам або культурним нормам: *«Ця традиційна вітальна пісня і великий рум'яний хліб на вишитому рушнику вмиль переосмислюють сімдесят п'ять років ностальгії.»* (Клер, 2023: 173). Такий підхід демонструє, що сприйняття «іншого» завжди залежить від культурного та соціального контексту спостерігача.

Ще одним важливим аспектом роману є те, що образ «іншого» використовується для критики упереджень та соціальних ієрархій. Через протиставлення знайомого та незнайомого М.-Ф. Клер показує, як легко людина може формувати стереотипи щодо тих, хто відрізняється від неї, і як подолання цих стереотипів відкриває нові перспективи взаємодії та співпраці. *«Завдяки тобі я побачив у власній країні щось таке, чого ще не бачив. Ти мене змусила відкривати істини, які мене вразили...»* (Клер, 2023: 201) – цей фрагмент яскраво ілюструє процес гуманізації «іншого» та його інтеграції у світогляд головних героїв.

Отже, у романі М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож» образ «іншого» постає як

багатовимірний і динамічний феномен, що визначає сюжет та психологічну еволюцію персонажів: через зустрічі з «чужими» герої проходять процес самопізнання, розширюють межі власного сприйняття та вчаться критично оцінювати стереотипи та упередження, властиві їхньому суспільству. Автор показує, що незнайоме не є загрозливим, а навпаки, стимулює емпатію та культурне збагачення, формуючи глибоке розуміння взаємозалежності спільнот. При цьому «інший» виступає як соціальний конструкт, що відображає культурні, мовні та поведінкові відмінності, створюючи контраст із «своїм» і допомагаючи героям усвідомити власну ідентичність через порівняння. Цей образ змінюється залежно від досвіду та спостережень персонажів і стає інструментом критики соціальних стереотипів і ієрархій, відкриваючи шлях до міжкультурного діалогу, гармонії та більш гнучкого сприйняття світу.

Висновки. У романі М.-Ф. Клер «Не-ймовірна подорож» образ «іншого» постає як багатогранний феномен, що поєднує культурні, соціальні та психологічні виміри. Він виконує основну роль у формуванні сюжетної динаміки, сприяє самопізнанню головного героя та розкриває механізми подолання стереотипів і упереджень. Взаємодія з «іншим» у творі відображає складний процес культурної адаптації, де дистанція та незвичність поступово трансформуються у відкритість і діалог. Автор демонструє, що «інший» не є загрозою, а навпаки – каталізатором внутрішнього зростання, який розширює межі світогляду та формує здатність до емпатії.

Аналіз роману засвідчує, що образ «іншого» є не лише художнім прийомом, а й важливим інструментом імагології, який відображає соціокультурний контекст і динаміку міжкультурної взаємодії. Він показує, як у літературі через художні образи осмислюються стосунки між різними культурами та суспільними групами, а також як формуються уявлення про «чужого» і «свого». У творі М.-Ф. Клер «інший» виступає водночас дзеркалом і викликом, завдяки якому відбувається переосмислення власної ідентичності та відкривається перспектива більш гнучкого, гуманістичного підходу до різноманітності світу.

Творчість французької письменниці з українським корінням М.-Ф. Клер тільки пробиває свій шлях як до українських читачів, так і критиків. Пошук власної ідентичності, проблеми самотності та відчуження у середовищі, в якому стираються та переплітаються межі свого/чужого світу, проблеми відновлення історичної пам'яті можуть стати наступними перспективами дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алієва, З. (2012). Архетипні риси ментальності в імагологічних літературознавчих студіях. *Філологічні науки*, 12, 52–60.
2. Алієва, З. (2013). Образ Я / Інший як проблема імагології. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*, 13 (262), 3–6.
3. Бондаренко, Ю.І. (2015). Вивчення образів-персонажів літературного твору в школі: теорія і практикум.
4. Дубініна О. (2013). Осмислювати Себе, пізнавати Іншого. *Слово і час*, 10, 108–110.
5. Комінярський І. (2011). *Імагологічні інтенції у творчості Джорджа Риги*.
6. Котова, С. (2015). Образ чужого і образ ворога: імагологія в сучасних міждисциплінарних гуманітарних дослідженнях. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*, 4, 20–24.
7. Кульчицький О. (1995). *Основи філософії і філософічних наук*. Мюнхен-Львів : Укр. вільний ун-т, Ч. 42. 164 с.
8. Мінцис, Е., & Яцків, Н. (2024). Пошуки ідентичності у просторі пам'яті (на основі романів Марі-Франс Клер та Вікторії Белім). *Folium*, 5, 84–90. DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2024.5.12>
9. Наливайко, Д. (2006). *Літературна імагологія: предмет і стратегії*. Теорія літератури й компаративістика (с. 91–103). Києво-Могилянська академія.
10. Клер, М.-Ф. (2023). *Не-ймовірна подорож*. (Є. Кононенко, пер. з франц). Київ : Видавництво Ольги Фреймут. (Оригінал опубліковано 2020 р).
11. Юдкін-Ріпун, І. (2009). Імагологія як комплексний напрям дослідження культури. *Культурологічна думка*, 1, 42–48.
12. Яцків, Н.Я., & Цюпа, Л.В. (2021). Образ Дому у романі Марі-Франс Клер «П'ять майорців для мого незнайомця». *Закарпатські філологічні студії*, 17, Том 2, 143–148. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-2.27>
13. Яцків, Н.Я., & Григорук, Ю.Б. (2022). Пошук власної ідентичності у романі Марі Франс Клер «П'ять майорців для мого незнайомця». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*, 33 (72), № 4, 45–52. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.4.2/08>.

Отримано: 01.09.2025

Прийнято: 06.10.2025

Опубліковано: 30.10.2025

